

แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

Developing the Guideline of the Effective Academic Administration Effecting to the Schools under Nakhon Phanom Primary Educational Service Office Area 2

เพ็ญพักตร์ มิ่งวงศ์ธรรม¹, ลักขณา สิริวัฒน์²

Penpak Mingwongtham¹, Lakkhana Sariwat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน (2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน (3) ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี และ (4) พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน วิธีดำเนินการวิจัยมี 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู 475 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ระยะที่ 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ 3 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ระยะที่ 4 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานวิชาการ มีความสอดคล้อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพพึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี พบว่า มีการวิเคราะห์หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนิเทศติดตาม พัฒนาครู ด้านการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผลการเรียนไปในทางเดียวกัน นำผลการวัดและประเมินผลมาพัฒนาและปรับปรุง ส่งเสริมให้ครูทำวิจัย ผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา จัดงานให้เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย ตามความต้องการของผู้เรียน

4) แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วย องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) การพัฒนา

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Education Administrational, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Department of Psychology and Guidance, Faculty of Education, Mahasarakham University

แหล่งเรียนรู้ (4) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ (5) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการ
ศึกษา (6) การวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา (7) การนิเทศการศึกษา และ (8) การพัฒนาระบบ
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

คำสำคัญ: งานวิชาการ แนวทาง การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล

Abstract

The research aimed were: 1) to study the components and the indicators of academic administration effecting to the schools. 2) to study the current states and desired states of academic administration effecting to the schools. 3) to study the effective academic administration effecting to the schools where best practice is available. and 4) to develop the guideline of effective academic administration effecting to the schools. The research was conducted in 4 phases. The first phase were five experts investigate the information with assessment. The instrument used was 5-level rating scale questionnaire. The second phase, the researcher studied from 475 school administrators and teachers by using stratified random sampling techniques. Investigate the information with assessment. The instrument used was the 5-level rating scale questionnaire. The third phase, there were 3 school directors and teachers as the sample. The instrument used was structured interview and the fourth phase, there were 8 experts. The statistics used in this study was Percentage, Mean, and Standard Deviation.

The results are as follows:

1. The research findings indicate that 1) the Components and Indicators of Academic Administration Consistent were overall high-level.

2. The current state in academic administration effecting to the schools, as a whole, was at the moderate level and the desired state in academic administration effecting to the schools, as a whole, was at the high level.

3. Academic administration effecting to the best practice schools was found that the school curriculum was analyzed before learning management in accordance with community needs focusing on child-centered. The teacher supervision and development in evaluation and assessment were systematically done standardized and systematic. The students were analyzed individually to manage the learning achievement in the same way. And the outcome from evaluation and assessment was developed and improved. Moreover, the school also supported teachers to conduct research and create educational innovation by allocating enough budget to develop learning center in the school in order to be efficient and modern based on students.

4. The guideline of academic administration effecting to the schools under Nakhon Panom Primary Educational Service Office Area 2 there were 8 components: 1) The school's

curriculum development 2) Learning process development 3) Learning resource development 4) Materials and innovations development 5) measurement and evaluation and transferring credit 6) Research and educational quality development 7) Education coaching 8) The school internal quality assessment system development.

Keywords: Academic, the Guideline, Effective Academic Administration.

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญในการพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง เศรษฐกิจ สังคม และเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 1) การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจะยึดแนวทางการปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งมีการกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ โดยแต่ละเขตพื้นที่การศึกษานั้นจะมีแนวทางที่แตกต่างกันไปตามความพร้อม และศักยภาพของเขตพื้นที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีความพร้อมทางด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษายังขาดประสิทธิผลในงานวิชาการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549: 50-63) การบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นหัวใจหลักของโรงเรียน เพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญของโรงเรียน คือ การให้การศึกษา และฝึกอบรมเยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองดีของชาติในอนาคต (อุทัย บุญประเสริฐ, 2538: 62) งานวิชาการถือว่าเป็นงานสำคัญของโรงเรียนถ้าโรงเรียนดำเนินงานพลาดทางวิชาการก็ จะพิจารณาได้ว่า โรงเรียนนั้นประสบความล้มเหลว ในทางตรงกันข้ามโรงเรียนใดที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนก็สมควรที่จะได้รับการยกย่องยอมรับว่า เป็นโรงเรียนที่ดำเนินภารกิจของโรงเรียนได้มีประสิทธิผล

จากผลสรุปการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554 – พ.ศ. 2558) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2554 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2558: 67-69) มีสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้ารับการประเมิน จำนวน 7,042 แห่ง โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับคุณภาพดีจำนวน 6,274 แห่ง (ร้อยละ 89.09) แต่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 4,923 แห่ง (ร้อยละ 69.91) และไม่ได้รับรองมาตรฐาน จำนวน 2,119 แห่ง โดยผลการประเมินเมื่อจำแนกตามตัวบ่งชี้จะพบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้และเรียนรู้ต่อเนื่อง มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 57.95) ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 71.49) ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 54.74) และ ตัวบ่งชี้ที่ 12 ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 60.18) ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 53.14) (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2558: 54-56)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 185 โรงเรียน ได้มีการพัฒนางานทางด้านวิชาการ มีการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเพื่อให้มีคุณภาพทางด้านวิชาการให้เป็นไปตามมาตรฐานและสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตามจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำปีการศึกษา 2558 ผลปรากฏว่า ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับประเทศ (สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2558) ทั้งนี้อาจเกิดจากสาเหตุปัจจัยที่ว่า 1) การเห็นความสำคัญของการสอบ O-NET เพราะเห็นว่าการสอบ O-NET เป็นเพียงการสอบเพื่อให้อบรมตามกระบวนการเท่านั้นนักเรียนจึงไม่มีการเตรียมตัวและตั้งใจสอบ 2) นโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ 3) สภาพแวดล้อมของโรงเรียนขนาดเล็กจะมีการแข่งขันทางด้านวิชาการ และมีความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ในการเรียนน้อย ส่งผลให้คะแนน O-NET ต่ำเมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีการแข่งขันทางด้านวิชาการสูง 4) การเข้าถึงข้อมูลของครูและบุคลากรยังมีน้อย 5) พฤติกรรมการสอนของครู 6) ระดับความยากของข้อสอบ 7) ช่วงเวลาในการสอบและการแจ้งผลการสอบล่าช้า 8) คุณวุฒิของครูไม่ตรงตามสาระการสอน/ครูไม่ครบตามกลุ่มสาระและ 9) ภาระงานของครูมีมาก (เอื้อมพร หลินเจริญ และคณะ, 2556)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2558 ต่ำกว่าระดับประเทศร้อยละ 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2, 2558) ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงสำหรับโรงเรียนได้นำไปใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น และยังเป็นประโยชน์สำหรับสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปพิจารณาใช้เป็นมาตรฐานแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน
2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2
3. ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
4. พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2

วิธีการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 ดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and development) แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 1 ฉบับเป็นแบบ (Rating

Scale) 5 ระดับ ตามเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการทั้ง 8 องค์ประกอบ

การดำเนินการวิจัย วิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจากเอกสารและตำรา (2) สร้างแบบประเมินจำนวน 1 ฉบับ นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ (3) นำแบบประเมินไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความสอดคล้องและเหมาะสมของประกอบและตัวชี้วัดแล้ววิเคราะห์ผลโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดซึ่งเกณฑ์ความเหมาะสมของค่า IOC มีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรจำนวน 1974 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 185 คน ครู จำนวน 1789 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2, 2560) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 160 คนและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 315 คน ได้มาโดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970: 607-610)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม

เขต 2 เป็นแบบ (Rating Scale) โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน

การดำเนินการวิจัย (1) ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (2) ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากผลการศึกษาในระยะเวลาที่ 1 มาเป็นกรอบการสร้างแล้วนำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่เสนอแนะ (3) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง (4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์ผลโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

คุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ดังนี้ มีค่าความเชื่อมั่นด้านสภาพปัจจุบัน เท่ากับ .94 และมีค่าความเชื่อมั่นด้านสภาพพึงประสงค์ เท่ากับ .95

การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า PNI ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนและแปลความหมายข้อมูลโดยใช้เกณฑ์มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูวิชาการจากโรงเรียน Best Practice.

จำนวน 3 คน จาก 3 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะเจาะ

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างครอบคลุมขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 8 ด้าน เพื่อศึกษาโรงเรียนที่เป็น (Best Practice) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

การดำเนินการวิจัย (1) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยใช้กรอบเนื้อหาขององค์ประกอบการบริหารงานวิชาการทั้ง 8 องค์ประกอบแล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุง (6) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริงและนำไปเก็บข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์เพื่อนำไปยกวางแนวทาง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปเนื้อหาจากการสัมภาษณ์แล้วเขียนเป็นตารางสังเคราะห์ออกมาเพื่อนำไปยกวางแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในระยะที่ 4

สถิติที่ใช้วิจัย ใช้สถิติแบบพรรณนาวิเคราะห์

ระยะที่ 4 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน

การดำเนินการวิจัย (1) นำแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประเมินความเหมาะสมของแนวทาง (2) แก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานวิชาการที่ได้จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำมาวิเคราะห์

หาค่าเฉลี่ยและแปลความหมายโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานวิชาการมีความสอดคล้อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าได้ 8 องค์ประกอบ 37 ตัวชี้วัด ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามี 3 ตัวชี้วัด การพัฒนากระบวนการเรียนรู้มี 5 ตัวชี้วัด การพัฒนาแหล่งเรียนรู้มี 2 ตัวชี้วัด การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ 3 ตัวชี้วัด การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการศึกษามี 4 ตัวชี้วัด การวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษามี 2 ตัวชี้วัด การนิเทศการศึกษามี 3 ตัวชี้วัด การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามี 4 ตัวชี้วัด

2) สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพพึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3) การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่า มีการวิเคราะห์หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนิเทศติดตาม พัฒนาคู ด้านการวัดผลประเมินผล อยู่เสมอ วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผลการเรียนไปในทางเดียวกัน นำผลการวัดและประเมินผลมาพัฒนาและปรับปรุง ส่งเสริมให้ครูทำวิจัย ผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา จัดบให้เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย ตามความต้องการของผู้เรียน

4) แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วย องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถาน

ศึกษา (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (4) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม การเรียนรู้ (5) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการศึกษา (6) การวิจัยและพัฒนาคุณภาพ การศึกษา (7) การนิตศการศึกษา และ (8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดที่ได้จากการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยใช้หลักการบริหารงานแบบ PDCA เป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ใช้เป็นวิธีการในการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้น

อภิปรายผล

1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยอื่น ๆ แล้ววิเคราะห์สังเคราะห์ออกมาได้องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ 8 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบแต่ละด้านมาทำแบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านเป็นผู้ประเมินความสอดคล้องซึ่งผลการประเมิน โดยรวมอยู่ในระมาก ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิตศการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การวิจัย และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ ปะنامهเก (2558: 103-107) ได้วิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการศึกษาวิจัยทำให้ได้องค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (2) ด้านการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (4) ด้านการนิตศการศึกษา (5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (6) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (7) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน (8) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2) สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรินทร์ ปะنامهเก (2558: 103-107) ได้วิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยภาพรวม มีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง สภาพพึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความตระหนักถึงการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ วิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษามากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการจัดการศึกษา

3) การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านท่าอุเทน โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง โรงเรียนบ้านพะทาย พบว่ามีกรณีวิเคราะห์หลักสูตรก่อนนำไปและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นิตศ

ติดตาม พัฒนาครู ด้านการวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐานและเป็นระบบ ร่วมกันวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผลการเรียนไปในทางเดียวกัน และนำผลการวัดและประเมินผลมาพัฒนาและปรับปรุง ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัย และผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภายในโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย ตามความต้องการของผู้เรียน เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องอาชีวศึกษาและห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทับทิม ปาเงิน (2552: 99) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สลวย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่าการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง แนวทางพัฒนา คือ ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรด้าน งานการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนา คือ ควรแนะนำให้ ครูผู้สอนได้แก้ปัญหาการเรียนแก่นักเรียนโดยวิธีการสอนซ่อมเสริมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วย ตนเองและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแก่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ด้านวัสดุ ประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางพัฒนา คือ ควรจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ครูได้อย่างเหมาะสมทันต่อความต้องการและ ควรกระตุ้นให้ครูได้ผลิตและจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อประกอบการเรียนการสอน ด้านวัดผลและประเมินผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางแนวทางการพัฒนา คือ ควรส่งเสริมให้มี ความรู้ในด้านการวัดผลและประเมิน และควรกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลระหว่าง ภาคเรียน ปลายภาคเรียนและตลอดภาคเรียนได้อย่างเหมาะสม ส่วนงานนิเทศการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดทำแบบบันทึกการนิเทศการสอนได้อย่างชัดเจน และควรมีการจัดกิจกรรมการนิเทศการ

ศึกษาอย่าง หลากหลายวิธีครูผู้สอนให้ความร่วมมือและยอมรับผลการนิเทศภายใน

4) แนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนมเขต 2 ประกอบด้วย องค์ประกอบและตัวชี้วัดประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้ง 8 องค์ประกอบ โดยใช้แนวคิดที่ได้จากการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยใช้หลักการบริหารงานแบบ PDCA เป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้โรงเรียน ใช้เป็นวิธีการในการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้น ผลการประเมินแนวทาง พบ ว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ ปะนามะเก (2558: 181-185) ได้วิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 พบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ผลจากศึกษา สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนมเขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นในทุกๆ ด้าน ระดับน้อยสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู และสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บุคลากรทุกคนมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกลางสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ก้าวทันโลกของการเปลี่ยนแปลง และเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป

2) ผลจากศึกษา สภาพพึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกในการกำหนดและวางแผนแนวนโยบายตลอดจนดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานด้านการพัฒนากระบวนการศึกษา และด้านอื่นๆ อีกทั้ง 8 ด้านให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3) ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วย องค์ประกอบและตัวชี้วัดประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้ง 8 องค์ประกอบ โดยใช้แนวคิดที่ได้จากการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีมาเป็น

แนวทางในการปฏิบัติ โดยใช้หลักการบริหารงานแบบ PDCA เป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นวิธีการในการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานด้านต่างๆ ให้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้น โดยโรงเรียนควรให้ความสำคัญและนำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับกาวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยความคิดเห็นของครูบุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษานครพนม เขต 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการมากยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาวิจัยบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษานครพนม เขต 2

3) ควรมีการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นต้นแบบหรือประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- ทับทิม ปาเงิน. (2552). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สลวย จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย: เชียงราย.
- วัชรินทร์ ปะมานะเก. (2558). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. (2558). *รายงานผลการจัดสอบ O-NET*. นครพนม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. (2560). *บุคลากรประจำปีการศึกษา 2560*. นครพนม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2.

- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2558). *ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2558*. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน).
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พุทธศักราช 2549*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2558). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). *รายงานการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ฉบับสรุป*. กรุงเทพฯ: สกศ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2538). "การประเมินผลโครงการและแผนงาน" ในโครงการปรับปรุง ประสิทธิภาพการวางแผนและการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ป.สัมพันธ์พาณิชย์.
- เอื้อมพร หลินเจริญ, สิริศักดิ์ อาจวิชัย และภิรภา จันทรอินทร์ (17 กรกฎาคม 2556). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 และมีธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ*, สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2559, จาก<http://www.niets.or.th/index.php/research_th/download/67>.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.